

РОСІЙСЬКІ ПРОПАГАНДИСТСЬКІ НАРАТИВИ ЩОДО ВІЙНИ В УКРАЇНІ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ МЕДІАКОНТЕНТІ

Решету́ха Тетя́на Васи́лівна,

*кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри журналістики
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка*

Кушні́р Окса́на Васи́лівна,

*кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри журналістики
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка*

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації 24 лютого 2022 року активізувало нову хвилю російських пропагандистських наративів у країнах Європи, намагаючись зламати підтримку України у світі та повернути втрачені позиції.

Дослідження «Propaganda diary-2022: рік російської дезінформації в Європі» виявило з лютого 2022 року по лютий 2023 року 4 836 кейсів дезінформації з Росії у шести країнах Європи (Німеччині, Італії, Чехії, Словаччині, Польщі та Угорщині), Зафіксовані інформаційні вкиди було згруповано у 325 фейків, які, у свою чергу, утворили 27 наративів, що використовує РФ [2].

За словами керівниці проєкту VoxCheck Світлани Сліпченко, «найбільш таргетованою пропагандою рф виявилася Польща – це країна, де зафіксовано майже чверть від усіх кейсів дезінформації. Також у цій країні найбільша кількість джерел дезінформації» [3].

Електронним ресурсом Ukraine War Disinfo Working Group було зібрано важливу інформацію та посилання на надійні дослідження, аналіз і перевірку фактів, що допоможуть убезпечити як європейську аудиторію, так і журналістів від поширення російських пропагандистських наративів. Зокрема, ГО «Детектор медіа» фіксує всі повідомлення, які Росія використовує з 17 лютого 2022 року для поширення дезінформації про російське вторгнення; Європейський центр спостереження за цифровими медіа (EDMO) систематично аналізує неправдиві наративи про війну в Україні, які поширюють в європейських медіа; робоча група East StratCom Європейської служби зовнішніх дій (EUvsDisinfo) веде базу даних випадків дезінформації про Україну; Інститут стратегічного діалогу (ISD) висвітлює російсько-українську війну у різних аспектах, у тому числі щодо дезінформації та інформаційних операцій. Навіть онлайн-енциклопедія Вікіпедія створила сторінку для фіксації та протидії маніпуляції в умовах російсько-української війни [4].

Моніторинг наративів російської пропаганди в інформаційному просторі країн центральної та східної Європи, здійснений командою фактчекерів VoxCheck, дозволив виокремити її найпоширеніші теми:

- дискредитація Заходу та України, їх неспроможність протистояти Росії у військовому плані (реалізований у фейках про те, що перемога Росії неминуча, США визнають, що Україна не має шансів на перемогу, підтримка України США посилить могутність Росії, підтримка Заходу лише відтягує поразку України, Україна повністю вичерпала свої арсенали, Україна втрачає набагато більше військових, ніж Росія, Україна на межі повного краху тощо);

- економічні втрати країн Європи від запровадження ними санкцій проти Росії (реалізований у фейках про те, що британці відмовляються від їжі та опалення через інфляцію та зростання цін, припинення постачання енергоносіїв з РФ у Німеччині призвело до зростання учетверо комунальних платежів, про багатомільярдні збитки західних компаній і рекордну інфляцію в усій Європі та США);

- проблеми з українськими біженцями (реалізований у фейках про те, що Європа втомилася від біженців з України, уряди піклуються про українських біженців більше, ніж про власних громадян, справжні біженці із зони бойових дій поїхали до Росії, біженці є тягарем для економіки, біженці з України фактично є економічними мігрантами, біженці не хочуть шукати роботу і працювати, біженці порушують соціальні норми та погано поведуться, українські біженці створюють проблеми для суспільства тощо);

- «русофобія» як загроза масштабування війни (реалізований у фейках про те, що НАТО бере безпосередню участь у війні в Україні, Росія воює з НАТО, а не з Україною, Росія воює з Колективним Заходом, Західні країни є сторонами війни через постачання зброї тощо);

- конспірологічні теорії щодо розпалювання війни (реалізований у фейках про те, що Захід вирішує, коли закінчити війну, Заходу байдуже на життя українців, Захід свідомо затягує війну заради економічної вигоди, Захід змушує Україну відмовитися від мирних переговорів і воювати до останнього українця, Захід не зацікавлений у сильній і незалежній Україні, Захід організував в Україні державний переворот у 2014 році, Захід сприймає Україну як випробувальний полігон, західні еліти є головними бенефіціарами війни тощо);

- військова допомога Україні затягує війну і блокує дипломатичне вирішення конфлікту (реалізований у фейках про те, що європейці не хочуть постачати Україні зброю, Україна вже програла, зброя не допоможе, Україна продає зброю, яку їй надають західні партнери, західна зброя не допоможе Україні);

- захоплення влади України неонацистами (реалізований у фейках про те, що «Азов» та інші батальйони – нацисти, українська влада – нацистська,

Захід ігнорує/підтримує нацизм в Україні, в Україні поширена нацистська ідеологія, порівняння України з гітлерівською Німеччиною) [1].

Окреслений перелік пропагандистських наративів не вичерпує множини проявів російської дезінформації щодо України у європейському медіапросторі. У межах однієї теми прокремлівські пропагандисти формують різні наративи, залежно від своєї цільової аудиторії. Але усі вони спрямовані на те, аби підірвати європейську єдність щодо підтримки України. Це актуалізує потребу формування стійкості до інформаційних маніпуляцій у пересічних європейців.

ЛІТЕРАТУРА

1. Усі наративи. *Propaganda Dairy*. URL: <https://russiandisinfo.voxukraine.org/narratives>
2. Propaganda Dairy 2022-2023: VoxCheck презентує базу російської пропаганди в європейських ЗМІ. *VoxUkraine*. URL: <https://voxukraine.org/propaganda-diary-2022-2023-voxcheck-prezentuyue-bazu-rosijskoyi-propagandy-v-yevropejskyh-zmi>
3. «Propaganda diary-2022: рік російської дезінформації в Європі» від VoxCheck. *УкрІнформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/3698816-propaganda-diary2022-rik-rosijskoi-dezinformacii-v-evropi-vid-voxcheck.html>
4. Ukrainian War Resource Hub. *EU DisinfoLab*. URL: <https://www.disinfo.eu/ukraine-hub/>

КОНЦЕПТ ВІЙНИ У ЖИТТЄТВОРЧОСТІ МІЛІТАРНОГО ПОКОЛІННЯ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ

Роздольська Ірина Володимирівна,

*доктор філологічних наук, доцент кафедри української літератури
ім. акад. М. Возняка Львівського національного
університету імені Івана Франка*

Мілітарне покоління української молоді, яке офіційно оформилось у військову структуру Легіону УСС із початком Першої світової війни у серпні 1914 року, ще на зорі «входження в історію», прагнуло окреслювати власну ідейно-світоглядну єдність як майбутньої військової сили, придатної до збройного чину на війні ще у період роботи у парамілітарних товариствах «Січ», «Сокіл», «Січові стрільці». У процесі омовлення колективної генераційної ідентичності виринули номени із семантикою збірної військовості та війни, а це «українське січове стрілецтво» [6], «українські січові стрільці», «Легіон УСС», «Українська Галицька Армія». Особливо варто акцентувати на